

SKOV- OG
NATURSTYRELSEN
Natur og Formidling
J.nr. SNS-403-00300
Ref. har
Den 1. oktober 2010

Notat om høringssvar (sammenfattende redegørelse) til forslag til Nationalpark Vadehavet

Forslaget til Nationalpark Vadehavet, inkl. udkast til bekendtgørelse og miljørapport, blev offentliggjort på høringsportalen den 4. maj 2010.

Forslaget blev sendt til høring hos relevante myndigheder og organisationer samt til de ca. 9.500 lodsejere, som ejer jord og/eller bygninger indenfor det foreslåede område. Der er modtaget i alt 101 høringssvar.

I det følgende gennemgås de væsentligste emner fra høringssvarene. Konkrete forslag til ændringer af sætninger i udkastet til bekendtgørelse er angivet med "**fed type**", mens udskiftning af enkeltord og tilføjelser er vist med "anførselstegn". Kommentarer til høringssvarene er angivet med *kursiv*. Angivelse af paragraffer henviser til udkastet til bekendtgørelse med mindre andet er angivet.

Det skal bemærkes, at høringssvarene kun er gengivet i hovedtræk, og at ikke alle høringssvar er kommenteret. Ønskes detaljerede oplysninger om svarenes indhold, henvises til de fremsendte høringssvar, der kan findes på hjemmesiden www.danmarksnationalparker.dk

Forhold eller emner, som er nævnt i høringssvarene, men som falder uden for forslaget til nationalpark er ikke kommenteret. Det gælder bl.a. konkrete forslag til nationalparkbestyrelsens nedsættelse af sekretariat og nationalparkråd, anlæg af publikumsfaciliteter m.m. Synspunkterne og de konkrete forslag vil blive videregivet til den kommende nationalparkbestyrelse i form af dette høringssnotat og kopi af de enkelte høringssvar.

1. Generelt

5 høringssvar har ikke haft kommentarer til forslaget til nationalpark. Det drejer sig om Energinet.dk, Indenrigs- og Sundhedsministeriet, Kulturarvsstyrelsen, Socialministeriet og Økonomi- og Erhvervsministeriet.

24 høringssvar er generelt positive over for forslaget til nationalparken. Det drejer sig om: Anja Bjørnhart (Esbjerg), Beboergruppe på Fanø, Dansk Ornitologisk Forening, Det Regionale Faglige Kulturmiljøråd for Sønderjylland, Fanø Erhvervs- og Turistråd, Jens Bo Holm-Nielsen (Esbjerg), Karen Michelsen og Christian Nørregaard (Rømø), Lone Brøndum og Peter Fabricius (Højer), Michael Boesen (Møgeltønder), Myrthuegaard, Naturvejlederforeningen, Ole Bom (Fanø), Ribe Handelsstandsforening, Ribe Fritidscenter, Schleswig-Holstein National Park, Sigurd Michaelsen (Ri-

be), Slesvigsk Parti i Tønder Kommune, Sønderho Havn Støtteforening, Tønder Erhvervsforum, Vadehavets Formidlerforum, Vadehavscentret, Vadehavskommunerne (Varde, Esbjerg, Fanø og Tønder), Viggo Mønsen (Brørup) og WWF Verdensnaturfonden.

Flere foreninger, herunder Danmarks Jægerforbund, Danmarks Naturfredningsforening, Friluftsrådet, Landbrug & Fødevarer og lokale landboforeninger og digelag, har hverken udtalt sig eksplicit for eller imod nationalparken.

4 høringssvar er generelt negative overfor forslaget til nationalpark. Det drejer sig om Dansk Land- og Strandjagt, Hans Otto Sørensen (Skærbæk), Jette og Svend Johansen (Esbjerg) og Poul Pedersen (Sønderho).

8 høringssvar er fra en eller flere lodsejere, som ønsker, at hele eller dele af deres arealer udgår af nationalparken. Der er især tale om arealer i Ribemarsken og Rejsbymarsken.

I enkelte af høringssvarene er der givet forslag til bestemmelser, som i forvejen findes i nationalparkloven, f.eks. om Nationalparkfonden, bestyrelsens virkemidler og klagemuligheder over Nationalparkfondens afgørelser. Da bestemmelserne i forvejen findes i nationalparkloven vil de som udgangspunkt ikke blive gentaget i bekendtgørelsen for den enkelte nationalpark. Der skal i den forbindelse gøres opmærksom på, at det i nationalparkloven er fastlagt, at bestyrelsen selv træffer beslutning om en række forhold, herunder oprettelse af sekretariat og nedsættelse af nationalparkråd.

2. Oprettelsesprocessen

Jens Bo Holm-Nielsen (Esbjerg) roser processen for at have været lang, åben og demokratisk med mange mennesker og forskelligartede interesser involveret.

Landwirtschaftlicher Hauptverein für Nordschleswig og Ny og Gl. Frederikskog finder, at processen ikke har levet op til tidligere miljøminister Hans Chr. Schmidts udsagn fra august 2003 om, at der skal gælde de samme regler i som udenfor for at drive landbrug, lokal forankring og at befolkningen i og omkring det enkelte område skal have det afgørende ord at skulle have sagt.

Friedrich Hindrichsen (Tønder) finder, at det udsendte Informations- og debathæfte er ufyldstgørende og ensidigt.

Processen for oprettelse af Nationalpark Vadehavet er gennemført i henhold til bestemmelserne i Lov om Nationalparker (2007).

Viggo Holten (Fanø) kritiserer, at der på det elektroniske kortmateriale har været brugt et baggrundskort med fejlagtige oplysninger, idet en privat vej på Viggo Holtens sommerhusgrund er udlagt som "offentlig vej" med risiko for øget publikumspres.

Skov- og Naturstyrelsen har videresendt Viggo Holtens høringssvar til Kort- og Matrikelstyrelsen, og gjort opmærksom på, at der er en mulig fejl på Kort- og Matrikelstyrelsens kortmateriale.

3. Oprettelse og afgrænsning (§ 1)

§ 1, stk. 1

Digelaget for Marsken ved Tønder, Landwirtschaftlicher Hauptverein für Nordschleswig, Peter Lundby (Højer), Rudbøl Kog, Sønderjysk Landboforening og Tommy Frisk (Højer) foreslår, at § 1, stk. 1 erstattes af formuleringen fra den afsluttende rapport fra Pilotprojekt Nationalpark Vadehavet: **"Bekendtgørelsen opretter Nationalpark Vadehavet for at udviklingen i Vadehavsregionen styrkes såvel økonomisk, erhvervmæssigt og socialt som natur- og miljømæssigt og dermed bidrager til lokalsamfundenes beståen og udvikling"**.

Nationalparkgruppen af private lodsejere foreslår, at § 1, stk. 1 ændres til: **"Bekendtgørelsen opretter Nationalpark Vadehavet for at fremme og udvikle Vadehavsregionen erhvervs- og naturmæssigt samt styrke områdets kulturelle islæt og dermed bidrage til lokalsamfundenes bestående udvikling"**. Landsforeningen for Bygnings- og Landskabskultur foreslår følgende tilføjelse "og kulturværdierne".

De enkelte formål med at oprette Nationalpark Vadehavet er opført i § 2, hvortil der henvises. Det fremgår af bemærkninger til lovforslag om nationalparker, at det er et overordnet formål med oprettelse af nationalparker i Danmark at styrke og udvikle naturen, og derfor er dette anført i § 1 stk. 1.

Ønsker om at udtage arealer

Digelaget for Marsken ved Tønder, Højer Kog, Landwirtschaftlicher Hauptverein für Nordschleswig, Nationalparkgruppen for private lodsejere, Ny og Gl. Frederiks Kog og Sønderjysk Landboforening finder, at grænsen for nationalparken skal følge havdiget. Dette begrundes bl.a. med, at der er stor lodsejermotstand, at grænsen flere steder gennemskærer ejendomme, og at man er bekymret for mulighederne for fremtidige udvidelser og restriktioner på arealanvendelsen.

Friedrich Hindrichsen, Rudbøl Kog og Slesvigsk Parti i Tønder Kommune foreslår konkret, at Rudbøl Kog skal udtages, da en stor del af kogens arealer er i årlig omdrift. De 2 sidstnævnte foreslår sammen med lodsejer Tommy Frisk (Højer), at man som erstatning medtager det nye naturgenopretningsprojekt Nørresø ved Ubjerg syd for Tønder, jf. nedenfor.

Danmarks Fiskeriforening foreslår, at grænsen mod vest følger den såkaldte rejelinje (linje mellem vadehavsøerne), da man er bekymret for, at der kan komme restriktioner på fiskeriet, som udgør grundlaget for en række arbejdspladser i regionen.

Danske Havne og Rømø Havn foreslår, at Rømø Havn og konkrete arealer vedr. udvidelsesplaner, sejlrender og klappads tages ud. Danske Havne foreslår desuden, at bufferzoner omkring Esbjerg Havn tages ud.

En række lodsejere ønsker, at deres arealer tages ud af nationalparken, da de frygter der ikke længere vil være et fortsat bæredygtigt eksistensgrundlag. Bekymring for øget publikum eller argumenter for en anden afgrænsning end Natura 2000 indgår også i enkelte høringssvar. Der er især tale om arealer i Ribemarsken og Rejsbymarsken.

Landbrug & Fødevarer og Sydvestjysk Landboforening opfordrer til, at der udvides stor lydhørhed overfor de lodsejere, der ønsker en justering af nationalparkens afgrænsning. Ifølge førstnævnte

harmonerer det ikke med principperne i nationalparkloven at inddrage områder med stor lodsejermodstand.

Danmarks Naturfredningsforening, Jacob Tygsen (Tønder), Landwirtschaftlicher Hauptverein für Nordschleswig, Rudbøl Kog, Slesvigsk Parti i Tønder Kommune og Tommy Frisk (Højer) foreslår, at nationalparken udvides med det naturgenoprettede område Nørresø ved Ubjerg syd for Tønder.

Lokalhistorisk Værksted (v/ Gert Ravn, Oksbøl) foreslår, at der medtages et vådområde nordøst for Kjelst Bro, da området er præget af årlige oversvømmelser og omfatter botaniske, ornitologiske og kulturhistoriske værdier. Slesvigsk Parti i Tønder Kommune foreslår, at området ved Misthusum (Ballummarsken) medtages på grund af områdets natur- og kulturhistoriske værdier og formidlingsmæssige potentiale. Endelig foreslår Vadehavscentret, at nationalparken ved Vester Vedsted udvides med arealer vest for Okholmvej, således at Vadehavscentret fysisk kommer til at ligge indenfor nationalparken.

WWF Verdensnaturfonden anerkender den proces, der har ført til det nuværende forslag til afgrænsning, men finder, at nationalparken på sigt bør udvides, således at Natura 2000-arealer medtages i deres helhed, herunder Ballum Enge. Dansk Ornitologisk Forening finder, at marsken mellem St. Darum, Vilslev og Gredstedbro samt Ballum-marsken bør inddrages i nationalparken snarest muligt af hensyn til områdernes værdi som yngle- og rastelokalitet.

Det anses for afgørende, at nationalparken omfatter de forslåede marskarealer bag havdiget på grund af områdernes store natur- og kulturhistoriske værdier, muligheder for friluftsliv, naturoplevelser og kulturhistoriske oplevelser samt områdernes landskabelige og naturforvaltningsmæssige sammenhæng med Vadehavet.

Der er desuden lagt vægt på, at nationalparkens grænse følger grænsen for Natura 2000 eller grænsen for Vadehavets Vildtreservat for ikke at indføre nye administrative grænser.

Det naturgenoprettede område Nørresø udgør knap 100 ha og området er overvejende statsejet. Genopretningen af området blev gennemført efter Pilotprojekt Nationalpark Vadehavet, og området har derfor ikke indgået i pilotprojektets undersøgelser og borgerinddragelsesproces.

Forslaget til nationalparkens afgrænsning fastholdes. Der gøres i den forbindelse opmærksom på, at der ikke kommer nye regler eller restriktioner på arealdriften som følge af nationalparkens oprettelse, ligesom det er frivilligt for den enkelte lodsejer at indgå aftaler med nationalparkbestyrelsen.

4. Formål (§ 2)

Formål nr. 1)

Nationalparkgruppen af private lodsejere mener, at marskarealer i Vestjylland er en fælles betegnelse for alle arealer beliggende i marsken og foreslår at ordet "marskarealer" udgår.

Med marskarealer menes i forslaget flade, lavtliggende og græsdækkede arealer, der ligger over middelhøjvandslinjen. For at undgå forveksling med opdyrkede marskarealer bag digerne, ændres betegnelsen marskarealer til marskenge.

Formål nr. 1) får dermed følgende ordlyd: "at bevare, styrke og udvikle naturen, dens mangfoldighed, sammenhæng og dynamik, især for de internationalt betydningsfulde lavvandede havområder, vadeblader, marskenge og øvrige kystnære naturarealer".

Formål nr. 3)

Landsforeningen af Bygnings- og Landskabskultur foreslår, at formålet ændres til: "at bevare og styrke **nationalparkens kulturhistoriske værdier de indenfor nationalparken værende bygnings- og landskabskulturelle værdier**".

Bjarne Kiholm (Ribe) foreslår følgende tilføjelse "særlig den kulturhistoriske sejlads".

Formuleringen "nationalparkens kulturhistoriske værdier" dækker både "bygnings- og landskabskulturelle værdier", "kulturhistorisk sejlads" og andre kulturhistoriske fagområder. Den brede formulering fastholdes for ikke at skabe en prioritering blandt de forskellige fagområder. Det vil være op til den kommende nationalparkbestyrelse at prioritere og gennemføre projekter, der kan støtte nationalparkens kulturhistoriske værdier.

Formål nr. 4)

Danmarks Jægerforbund, Digelaget for Marsken ved Tønder, Rudbøl Kog og Tommy Frisk (Højer) foreslår følgende tilføjelse: "at bevare og styrke lokalbefolkningens traditionelle fritidsinteresser, herunder jagt og fiskeri", som indholdsmæssigt også støttes af Sønderho Strandejerforening.

Sønderho Havn Støtteforening og Vadehavets Bådklubber foreslår følgende tilføjelse: "inkl. havområdet".

Det vurderes, at "lokalbefolkningens traditionelle fritidsinteresser, herunder jagt og fiskeri", er omfattet af den nuværende formulering. Det vil være op til den kommende bestyrelse, at udvikle mulighederne for friluftsliv og herunder at prioritere indsatsen for at bevare og styrke lokalbefolkningens traditionelle fritidsinteresser.

Formål nr. 5)

WWF Verdensnaturfonden finder, at forskning og overvågning bør indgå som vigtige elementer i det videre arbejde med nationalparken, og foreslår at "samtidig grundig overvågning" indsættes efter "naturvejledning" og før "formidling".

Landsforeningen for Bygnings- og Landskabskultur foreslår, at ordet "vadehavslandskabet" erstattes af "**vadehavsområdet**".

Overvågning er ikke blandt de formål, som nationalparklovens § 1 angiver som formål ved oprettelse af nationalparker. Overvågning indgår derimod som grundlag for revision af nationalparkplanen, hvor det i § 3, nr. 12) er foreslået, at "nationalparkens udvikling skal følges og evalueres".

Betegnelsen vadehavslandskabet dækker principielt hele området for Nationalpark Vadehavet og er også brugt i formål nr. 2) og 4).

Formål nr. 6)

Landbrug & Fødevarer foreslår følgende tilføjelse: "således at der fortsat kan drives og udvikles landbrug".

Bjarne Kiholm (Ribe), Digelaget for Marsken ved Tønder, Nationalparkgruppen for private lodsejere, Peter Lundby (Højer), Rudbøl Kog, Sønderjysk Landboforening og Tommy Frisk (Højer) foreslår, at formålet erstattes af: "**understøtte en udvikling til gavn for lokalsamfund og erhvervslivet**".

Kyst, Land og Fjord og Rømoegruppen (tidligere arbejdsgruppe under Pilotprojekt Nationalpark Vadehavet) foreslår, at formålet erstattes af følgende formulering vedr. afvejning af interesser, som indgik i igangsætningsbrevet for Pilotprojekt Nationalpark Vadehavet: "**Områdets værdier og interesser knyttet til kulturhistorie, natur, beskyttelse, friluftsliv og erhverv – herunder landbrug, fiskeri og turisme – skal indgå i optimalt samspil og udvikles i gensidig respekt**".

Det vil være i strid med nationalparklovens § 1, nr. 9) at fjerne sætningen "med respekt for beskyttelsesinteresserne" fra formålet. Da landbrug og fiskeri spiller en væsentlig rolle i dele af nationalparken, og da det fortsat vil være muligt at drive og udvikle de pågældende erhverv får formål nr. 6) følgende ordlyd: "at understøtte en udvikling til gavn for lokalsamfundet, herunder erhvervslivet, med respekt for beskyttelsesinteresserne, og således at der fortsat kan drives og udvikles landbrug og fiskeri".

Formål nr. 7)

Rudbøl Kog, Sønderjysk Landboforening og Tommy Frisk (Højer) er bekymret for om det vil føre til forringelser af mulighederne for jagt og fiskeri, og ønsker en præcisering af hvilke områder der skal koordineres. Danmarks Jægerforbund er positive overfor målsætningen, men finder ligeledes, at formålet ikke må føre til forringelser af mulighederne for jagt og fiskeri. Nationalparkgruppen af private lodsejere finder, at koordineringen skal begrænses til området udenfor havdiget.

Nationalparkens bestyrelse kan ikke som led i koordineringen indføre restriktioner på jagt og fiskeri, da dette er en myndighedsopgave. Koordineringen kan f.eks. omfatte metoder for naturovervågning, turismeudvikling og samarbejde om naturformidling.

Den danske del af samarbejdsområdet for Det Trilaterale Vadehavssamarbejde omfatter søværts arealer ud til 3 sømilegrænsen og de tilstødende landarealer, som er udpeget som internationale naturbeskyttelsesområder. Hele det foreslåede nationalparkområde er således omfattet af samarbejdsområdet på nær Marbækområdet.

5. Målsætninger for nationalparkens udvikling (§ 3)

Hensynet til den lokale befolknings sikkerhed

Digelaget for Marsken ved Tønder, Landwirtschaftlicher Hauptverein für Nordschleswig, Ny og Gl. Frederikskog, Rudbøl Kog, Slesvigsk Parti i Tønder Kommune og Tommy Frisk (Højer) finder, at kystbeskyttelse og –sikring skal have høj prioritet på baggrund af klimaforandringerne. Peter Lundby (Højer) finder, at digernes vedligeholdelse og nødvendige udbygning skal have forrang frem for at fremme landskabselementerne som nævnt i formål nr. 3).

De 4 Vadehavskommuner (Varde, Esbjerg, Fanø og Tønder) foreslår, at der medtages en henvisning til befolkningens sikkerhed, da dette er en afgørende forudsætning for det samspil mellem menneske og natur, som i høj grad har skabt en stor del af områdets naturværdier. Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri finder, at de fremtidige aktiviteter bør ske under hensyntagen til befolkningens sikkerhed.

Nationalparkbestyrelsen får ikke myndighedsopgaver i forhold til kystbeskyttelse og –sikring, men nationalparkens aktiviteter skal ske under hensyntagen til den lokale befolknings sikkerhed. Dette vil derfor blive skrevet ind i § 3. 1. sætning, som herefter får følgende ordlyd: "Ved udviklingen af Nationalpark Vadehavet, som skal ske under hensyntagen til den lokale befolknings sikkerhed, skal følgende overordnede målsætninger lægges til grund:"

Målsætning nr. 1)

Digelaget for Marsken ved Tønder, Landwirtschaftlicher Hauptverein für Nordschleswig, Nationalparkgruppen af private lodsejere, Rudbøl Kog, Sønderjysk Landboforening og Tommy Frisk (Højer) finder, at bestemmelsen om "at de (naturtyperne) skal beskyttes mod ... næringsstofbelastning og invasive arter" skal udtages, da det er reguleret i anden lovgivning. Familielandbruget Sydvest efterspørger, hvilke konsekvenser bestemmelsen om beskyttelse mod næringsstofbelastning får.

Digelaget for Marsken ved Tønder, Rudbøl Kog og Tommy Frisk (Højer) mener, at det bør præciseres, hvad der menes med "forbud mod indgreb i den naturlige tidevandsdynamik", ligesom Nationalparkgruppen af private lodsejere og Peter Lundby (Højer) finder, at bestemmelsen bør udgå, da det er reguleret i anden lovgivning.

Det anses for vigtigt, at det ved nationalparkbestyrelsens arbejde med at udvikle nationalparken sikres, at de væsentligste naturtyper beskyttes mod næringsstofbelastning, invasive arter osv. Der gøres opmærksom på, at da nationalparkbestyrelsen ikke får nogen myndighedsopgaver, får bestemmelserne i målsætning nr. 1) ikke indflydelse på den myndighedsudøvelse der findes på området, f. eks. tilladelser til husdyrudvidelser efter husdyrgodkendelsesloven.

Med hensyn til indgreb i den naturlige tidevandsdynamik tænkes bl.a. på tekniske anlæg som f. eks. nye dige, nye dæmninger, høfter og nye anlæg til opbygning af forland. Det skal understreges, at nationalparkens udvikling skal ske under hensyntagen til den lokale befolknings sikkerhed, jf. ovenfor. Betegnelsen "marsk og strandenge" ændres til marsk- og strandenge", jf. formål nr. 1), ligesom "forbud mod indgreb i den naturlige tidevandsdynamik" tilføjes "så vidt muligt", jf. afsnittet ovenfor om lokalbefolkningens sikkerhed, og af sproglige årsager flyttes til sidst i sætningen. Endelig erstattes "vadeflader" af betegnelserne "højsander" og "forstrande" for at præcisere, hvilke områder der er omfattet.

Målsætning nr. 1) får dermed følgende ordlyd: "De væsentligste naturtyper som lavvandede havområder, tidevandsrender, vadeflader, højsander, åmundiger, marsk- og strandenge, forstrande og klitter skal bevares og deres kvalitet og mangfoldighed skal styrkes. De skal beskyttes mod næringsstofbelastning, invasive arter, forstyrrelse af fauna m.v. og bevares som bæredygtige og dynamiske økosystemer med naturlig dynamik ved så vidt muligt at undlade indgreb i den naturlige tidevandsdynamik".

Målsætning nr. 2)

Rudbøl Kog, Sønderjysk Landboforening og Tommy Frisk (Højer) foreslår følgende ændring: "Kulturskabte naturarealer som ferske enge og klæggrave skal bevares og deres kvalitet og mangfoldighed skal styrkes, ~~og der skal bevares og fremmes en landbrugsdrift, som sikrer kulturlandskabet og områdets karakterarter~~".

Landbrug og Fødevarer finder, at bestemmelsen om "at der skal bevares og fremmes en landbrugsdrift, som sikrer kulturlandskabet og områdets karakterarter" skal ændres til en hensigtserklæring, da ændringer af landbrugsdriften kun kan gennemføres ved frivillige aftaler.

Det anses for vigtigt for nationalparkens udvikling at bevare og fremme en landbrugsdrift, som sikrer kulturlandskabet (fx diger, kanaler og grøblerender) og områdets karakterarter (fx viben), men bestyrelsen kan kun arbejde for denne målsætning gennem frivillige aftaler. Ordlyden " skal bevares og fremmes" vil derfor blive ændret til "bør bevares og fremmes".

Målsætning nr. 2) får herefter følgende ordlyd: "Kulturskabte naturarealer som ferske enge og klæggrave skal bevares og deres kvalitet og mangfoldighed skal styrkes, og der bør bevares og fremmes en landbrugsdrift, som sikrer kulturlandskabet og områdets karakterarter".

Målsætning nr. 4)

Farvandsvæsenet henleder opmærksomheden på, at sejlads og den dertil hørende afmærkning er dynamisk som følge af vejr- og strømforhold, hvorfor der ikke kan gives en "garanti" for at kunne bevare kulturhistoriske elementer vedr. afmærkning m.m. Kong Chr. Den Tiendes Kog nævner behovet for at udbygge og tilpasse kystsikringsanlæg efter tidens behov.

Sønderho Havn og Vadehavets Bådklubber foreslår at der tilføjes hhv. "kulturhistoriske anløbspladser" og "traditionelle landingspladser".

Der vil af praktiske årsager være kulturhistoriske elementer (fx afmærkninger af sejlrender og jagt-tønder), som ikke kan bevares på grund af tidevandets materialetransport. En evt. sikring af disse kan i øvrigt være i strid med formålet om at bevare en naturlig tidevandsdynamik, jf. formål nr. 1). Betegnelserne "kulturhistoriske anløbspladser" og "traditionelle landingspladser" anses for at være dækket af emnet "søfart" i det nuværende forslag til målsætning.

Målsætning nr. 5)

Sønderho Havn og Vadehavets Bådklubber foreslår, at "maritime oplevelser" tilføjes, mens Bjarne Kiholm (Ribe) foreslår, at "særligt på søterritoriet" indsættes i formålet. Peter Lundby (Højer) finder, at "jagt og fiskeri" bør nævnes specifikt.

Betegnelsen "maritime oplevelser" og "jagt og fiskeri" anses for at være dækket af det nuværende forslag til målsætning. Det vil være op til den kommende bestyrelse, at prioritere hvor i nationalparken, at der skal ske en styrkelse af mulighederne for friluftsliv, naturoplevelser og kulturhistoriske oplevelser.

Målsætning nr. 6)

Digelaget for Marsken ved Tønder, Nationalparkgruppen af private lodsejere, Rudbøl Kog og Tommy Frisk (Højer) foreslår følgende tilføjelse "samt at bevare og styrke lokalbefolkningens traditionelle fritidsinteresser, herunder jagt og fiskeri".

Sønderho Havn og Vadehavets Bådklubber ønsker at "bådklubber" nævnes specifikt som samarbejdspartnere. Sønderjysk Landboforening foreslår, at "lokalbefolkning" erstattes af "private lodsejere" for at sætte fokus på lodsejernes rolle.

Det vil være op til den kommende bestyrelse, at udvikle mulighederne for friluftsliv og herunder at prioritere indsatsen for at bevare og styrke lokalbefolkningens traditionelle fritidsinteresser. Både "private lodsejere" og "bådklubber" vurderes at være omfattet af betegnelsen "lokalbefolkning" i det nuværende forslag til målsætning.

Målsætning nr. 7)

Friluftsrådet støtter formuleringen med henvisning til, at regulering af færdsel og ophold bør ske på baggrund af fleksibel naturforvaltning og intelligent planlægning, hvorfor f.eks. adgang til et naturområde kun bør reguleres på de relevante tidspunkter af året eller døgnet.

Landbrug & Fødevarer savner en uddybning af hvilken type zoner, der tænkes på, og om planlægningen skal være en del af nationalparkplanen eller kommuneplanen.

Det vil være op til nationalparkens bestyrelse at vurdere, hvorvidt det er hensigtsmæssigt at foretage en zoner, og i givet fald hvilket område den skal omfatte, og hvad indholdet skal være. Det fremgår af bemærkningerne til forslag til Lov om nationalparker, at "en inddeling af nationalparkområdet i zoner med forskellige mål for naturbeskyttelse, friluftsliv og erhvervsaktiviteter, herunder landbrug, kan indgå som en central del af (nationalpark)planen". Nationalparkplanen må ikke stride mod kommuneplaner og lokalplaner efter lov om planlægning (nationalparklovens § 19, stk. 3).

Målsætning nr. 8)

Landsforeningen for Bygnings- og Landskabskultur foreslår følgende tilføjelse: "by- og bygningskulturelle værdier". Friluftsrådet støtter, at formidling og naturvejledning ikke blot omhandler landskab, natur- og kulturhistoriske værdier, men også inkluderer de friluftsmæssige værdier.

Det vurderes, at "by- og bygningskulturelle værdier", er omfattet af den nuværende formulering, jf. i øvrigt afsnit om formål nr. 3) ovenfor.

Målsætning nr. 10)

Landbrug & Fødevarer og Friluftsrådet ønsker en præcisering af, hvad der menes med begrebet "omgivelserne".

Danmarks Jægerforbund, Digelaget for Marsken ved Tønder, Peter Lundby (Højer), Rudbøl Kog, Sønderho Strandejerforening, Sønderjysk Landboforening og Tommy Frisk (Højer) foreslår, at "omgivelserne" erstattes af "lokalbefolkningen", ligesom Nationalparkgruppen af private lodsejere fin-

der, at lokalbefolkningen skal tiltænkes en central placering. Danske Havne og Esbjerg Havn foreslår, at hhv. "havne" og "Esbjerg Havn" tilføjes.

Målsætningen skal sikre, at nationalparken søger at udnytte de muligheder, der ligger for at indgå partnerskaber og samarbejde med aktører udenfor nationalparken. Betegnelsen "omgivelserne" skal forstås i bred forstand, og både "havne" og "lokalbefolkning" vil være omfattet af formuleringen. Det vil være op til nationalparkbestyrelsen fra sag til sag konkret at tage stilling til såvel geografisk rækkevidde som aktører i form af relevante organisationer og andre samarbejdspartnere.

Målsætning nr. 11)

Nationalparkgruppen af private lodsejere foreslår følgende tilføjelse: "hvor afgrænsningen følger havdigerne ligesom i Holland og Tyskland".

Den danske del af samarbejdsområdet for Det Trilaterale Vadehavssamarbejde omfatter søværts arealer ud til 3 sømilegrænsen og de tilstødende landarealer som er udpeget som internationale naturbeskyttelsesområder. Hele det foreslåede nationalparkområde er således omfattet af samarbejdsområdet på nær Marbækområdet..

Målsætning nr. 12)

Danmarks Naturfredningsforening og WWF Verdensnaturfonden foreslår følgende tilføjelse: "gennem et naturovervågningsprogram der dækker alle naturtyper i nationalparken". Foreningerne begrundet forslaget med, at den nuværende overvågning via NOVANA ikke er tilstrækkelig til at følge med i naturens udvikling og status.

Det fremgår af nationalparkloven, at nationalparkplanen skal revideres hvert 6. år (§ 25, stk. 1), og at nationalparkfonden (nationalparkbestyrelsen) som grundlag for revisionen skal udarbejde og offentliggøre en redegørelse for udvikling i nationalparken, herunder en evaluering af de opnåede resultater i den forløbne planperiode (§ 25, stk. 2).

Det er således op til nationalparkbestyrelsen at gennemføre de aktiviteter, herunder overvågningsprogrammer, som bestyrelsen finder relevant i forhold til den i nationalparkloven fastlagte redegørelse.

Rekreative sejladsmuligheder

Sønderho Havn foreslår følgende ny målsætning: "**den maritime del af nationalparken skal styrkes og sikres ved gode søkort, afmærkning af render og løb samt bevarelse af kulturhistoriske anløbspladser**".

Thyge Jensen (Ribe) foreslår, at der skal indsættes et mål om en sikring og forbedring af de rekreative sejladsmuligheder, og peger konkret på 1) en forbedring i kvantitet og kvalitet af flydende og fast afmærkning i Vadehavet og 2) en forbedring i sejlads og anløbsmuligheder for lystfartøjer samt ekskursions- og udflugtsbåde.

Både Sønderho Havn og Thyge Jensen henviser til, at Farvandsvæsenet pr. november 2010 helt vil inddrage flydende afmærkning i Vadehavet.

Det falder udenfor nationalparkbestyrelsens beføjelser at foretage afmærkning af sejlrender, som er en myndighedsopgave under Farvandsvæsenet (Forsvarsministeriet). Nationalparkens bestyrelse kan arbejde for, at mulighederne for rekreativt sejlads forbedres, f.eks. gennem information.

Udvikling af det lokale erhvervsliv

Rømøgruppen og Kyst, Land og Fjord foreslår følgende målsætning: **"mulighederne for udvikling af det lokale erhvervsliv skal støttes"**.

Det falder udenfor nationalparklovens bestemmelser at give direkte støtte til erhvervsliv. Oprettelse af Nationalpark Vadehavet kan dog være med til at understøtte en udvikling til gavn for lokalsamfundet, herunder erhvervslivet, med respekt for beskyttelsesinteresserne. Det kan f.eks. være i form af øget turisme, jf. målsætning nr. 6).

6. Kommune- og lokalplanlægning (§ 4)

Bjarne Kiholm (Ribe), Det Regionale Faglige Kulturmiljø for Sønderjylland, Digelaget for Marsken ved Tønder, Landwirtschaftlicher Hauptverein für Nordschleswig, Nationalparkgruppen af private lodsejere, Peter Lundby (Højer), Rudbøl Kog, Sydvestjysk Landboforening, Sønderjysk Landboforening, Tommy Frisk (Højer), Tønder Erhvervsforum og Vadehavskommunerne (Varde, Esbjerg, Fanø og Tønder) finder, at hele § 4 kan slettes, da der er tale om gældende lovgivning. Rømø Havn foreslår, at § 4, stk. 2-4 slettes, og at der i stedet henvises til bekendtgørelsen om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter ("Natura 2000-bekendtgørelsen").

Danmarks Naturfredningsforening og WWF Verdensnaturfonden finder, at forbuddet i "Natura 2000-bekendtgørelsen" mod planlægning af høje anlæg skal gælde for hele nationalparken. Danmarks Naturfredningsforening foreslår følgende ny § 5: **§ 5. I nationalparken må der ikke planlægges for høje anlæg. Stk 2. Skov- og Naturstyrelsen kan i særlige tilfælde tillade, at de i stk 1 nævnte forbud fraviges, medmindre det kan forringe oplevelsen af landskabet i nationalparken.**

Ca. 97 % af det foreslåede nationalparkområde er via "Natura 2000-bekendtgørelsen" omfattet af forbud mod at planlægge for en række tekniske anlæg, herunder luftledningsanlæg samt vindmølleklynger og -parker. Den resterende del omfatter overvejende bebyggede områder på Vadehavssøerne samt Marbæk-området nordvest for Esbjerg. Det forventes, at kommunerne arbejder for nationalparkens formål og målsætninger.

Der indføres ikke nye bestemmelser i forhold til Natura 2000-bekendtgørelsen, og § 4 kan derfor udgå. Da der er tale om en væsentlig regulering for hele Vadehavsområdet findes det hensigtsmæssigt, at der i § 7, stk. 3 - som angiver relevante love og bekendtgørelser, som nationalparkplanen ikke må stride imod - tilføjes et nyt nr. 2) "Bekendtgørelse om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter (Natura 2000)".

7. Nationalparkfond Vadehavet (§ 5-9)

Bestyrelsens sammensætning (§ 6)

Følgende myndigheder, foreninger m.fl. har foreslået, at de selv får en plads i bestyrelsen (evt. begrundelse angivet i parentes):

- Danmarks Jægerforbund (jagtfaglig kendskab, medlemmers naturforbedrende tiltag)
- Dansk Ornitologisk Forening (fuglekendskab, lokale projekter)
- Digelagene (lokalt kendskab, herunder stormflodssikring af området)
- Esbjerg Havn (havnens erhvervsmæssige betydning for området)
- Fonden Gamle Sønderho (kulturhistoriske interesser)
- Forsvarets Bygnings- og Etablissementstjeneste (sikring af forsvarrets interesser i området)
- Landsforeningen for Bygnings- og Landskabskultur (faglig viden om og lokalt kendskab til bygnings- og landskabskulturen)
- Naturvejlederforeningen i Danmark (formidlingens betydning for nationalparkens succes)
- Sønderho Borgerforening
- Sønderho Havn Støtteforening

Der har herudover været en række kommentarer vedr. bestyrelsens sammensætning, som her er opstillet efter hovedinteresser:

Generelt

De 4 vadehavskommuner (Varde, Esbjerg, Fanø og Tønder) og Tønder Erhvervsforum foreslår, at de 4 sidste pladser i bestyrelsen udpeges fra VisitDenmark, Kulturregion Vadehavet, Destination Sydvestjylland samt ét medlem af bestyrelsen for Sydvestjysk Udviklingsforum repræsenterende andre erhverv end oplevelsesøkonomi/turisme.

Erhvervsinteresser (landbrug, fiskeri og turisme)

Landbrug & Fødevarer, Nationalparkgruppen af private lodsejere, Sønderjysk Landboforening og Sydvestjysk Landboforening opfordrer til, at landbruget får 2 repræsentanter i bestyrelsen på grund af de mange private lodsejere og det store geografiske område. Landwirtschaftlicher Hauptverein für Nordschleswig og Ny og Gl. Frederikskog stiller krav om, at landbruget og digelagene hver som minimum skal garanteres en plads i bestyrelsen.

Danmarks Fiskeriforening, Lorens Hansen (Højer), Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri, Slesvigsk Parti i Tønder Kommune finder, at fiskeriet bør repræsenteres i nationalparkbestyrelsen. Danske Havne indstiller, at Esbjerg Havn får en plads i bestyrelsen.

Fanø Erhvervs- og Turistråd anbefaler, at turisterhvervet får plads i bestyrelsen for at styrke erhvervsudviklingen og beskæftigelsen i området. Ribe Handelstandsforening og Ribe Fritidscenter mener, at to medlemmer af bestyrelsen bør komme fra turisterhvervet, da udviklingspotentialet i forbindelse med nationalparken vil ligge indenfor turisterhvervet.

Natur- og kulturhistoriske interesser

Danmarks Naturfredningsforening og WWF Verdensfonden foreslår, at Dansk Ornitologisk Forening, Dansk Botanisk Forening samt Danmarks Sportsfiskerforbund får plads i den kommende bestyrelse for at sikre beskyttelsesinteresserne.

Nationalkomitéen for Geologi finder med henvisning til vigtigheden af de geologiske processer, at den geologiske fagkundskab bør være repræsenteret i bestyrelsen, f. eks. ved en repræsentant fra Skalling Laboratoriet og/eller Dansk Geologisk Forening.

Museumsforum Syddanmark anmoder om, at en repræsentant for området statsanerkendte museer får plads i bestyrelsen. Foreningen "Everten Rebekka af Fanø" ønsker, at der til den kommende bestyrelse vælges én person fra hhv. Fanø, Mandø og Rønmø som skal repræsentere foreninger i de respektive ø-samfund, og som skal varetage kulturhistoriske interesser og sikre den lokale identitet.

Friluftsliv og formidlingsmæssige interesser

Sønderho Strandejerforening mener, at Danmarks Jægerforbund skal repræsenteres i bestyrelsen.

Bjarne Kiholm (Ribe) foreslår, at der vælges mindst én repræsentant med særlig interesse for søterritoriet, fordi dette område udgør omkring 80 % af nationalparken. Allan Husted Christensen (Ribe) foreslår, at f. eks. Vadehavets Bådklubber får en plads i den kommende bestyrelse.

Vadehavets Bådklubber påpeger, at de i bestyrelsen for Nationalparkfonden kan bidrage med den maritime historie og aktuelle viden i Fondens planlægning og arbejde.

Vadehavets Formidlerforum anbefaler, at man betænker formidlingen en plads i Nationalpark Vadehavets bestyrelse. Vadehavscentret anmoder om, at Vadehavets Formidlerforum får plads i bestyrelsen. Begrundelsen herfor er, at formidling er altafgørende for nationalparkens fremtidige succes. Hvis dette ikke imødekommes, ønsker Vadehavscentret selv at få en plads.

For at sikre at bestyrelsen afspejler interesserne i nationalparken med en balance mellem naturbeskyttelses – og benyttelsesinteresserne samt for at sikre større lokal forankring vil følgende 4 foreninger blive tilbudt at indstille et medlem til bestyrelsen: Dansk Ornitologisk Forening, Danmarks Jægerforbund, Danmarks Sportsfiskerforbund og digelagene.

Danmarks Jægerforbund, Digelaget for Marsken ved Tønder, Fonden Gamle Sønderho, Friedrich Hindrichsen (Tønder), Højer Kog, Landwirtschaftlicher Hauptverein für Nordschleswig, Nationalparkgruppen af private lodsejere, Ny og Gl. Frederikskog, Peter Lundby (Højer), Rudbøl Kog, Sønderho Strandejerforening, Sønderjysk Landboforening og Tommy Frisk (Højer) foreslår, at udtrykket "så vidt muligt" udgår i § 6.

Formuleringen "så vidt muligt have lokal tilknytning" fremgår af bemærkninger til forslaget til nationalparkloven og kan som en del af lovgrundlaget ikke ændres.

Nationalparkplanen (§ 7)

Digelaget for Marsken ved Tønder, Peter Lundby (Højer), Rudbøl Kog, Sønderjysk Landboforening og Tommy Frisk (Højer) finder, at bestemmelserne i stk. 3, nr. 1) – 2) om at nationalparkplanen ikke må stride mod hhv. Tøndermarskloven og Vadehavsbekendtgørelsen er overflødige, og foreslår sammen med Danmarks Jægerforbund og Fonden Gamle Sønderho, at "befolkningen" i stk. 4. erstattes af "lokalbefolkningen".

Tøndermarskloven og Vadehavsbekendtgørelsen er vigtige reguleringer for arealanvendelsen i Vadehavet, og det anses derfor hensigtsmæssigt, at der medtages en henvisning i bekendtgørel-

sen. Formuleringen i stk. 4 svarer til nationalparklovens § 10, stk. 2, og det vil være i strid med nationalparkloven at foretage den foreslåede ændring.

Landbrug & Fødevarer foreslår en ny § 7, stk. 3 for at sikre, at nationalparkplanen tager udgangspunkt i Pilotprojekt Nationalpark Vadehavet: **"Nationalparkplanen skal tage udgangspunkt i og respektere "Pilotprojekt Nationalpark Vadehavet"**.

Landbrug & Fødevarer foreslår en ny § 7, stk. 4 for at sikre, at planlægning vedrørende konkrete arealer ikke kan ske uden de berørte lodsejeres samtykke: **"Forslag til planlægning på konkrete arealer, kan kun medtages i nationalparkplanen, såfremt eventuelt berørte lodsejere forudgående har givet samtykke hertil"**.

Det fremgår af bemærkningerne til § 18 i forslag til lov om nationalparker, at udarbejdelsen af planen vil ske med udgangspunkt i det gennemførte pilotprojekt. Der er ikke hjemmel i nationalparkloven til at fastsætte yderligere procedurer og bestemmelser for bestyrelsens udarbejdelse af nationalparkplan. Det vil være op til nationalparkbestyrelsen at fastlægge hvilke forslag til planlægning, der skal medtages i nationalparkplanen.

8. Miljøvurdering – sammenfattende redegørelse

Høringssvar

Der har været 3 høringssvar vedr. udkast til miljørapporten.

Økonomi- og Erhvervsministeriet finder, at der i afsnit 3.5 bør tilføjes, at der foregår erhvervsmæssig sejlads til og fra Havneby på Rømø. Farvandsvæsenet gør opmærksom på, at det på grund af tidevandets materialetransport ikke kan gives en "garanti" for bevarelse af de kulturhistoriske elementer som f. eks. fyr, sømærker og båker, som er nævnt i afsnit 3.3.

Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri gør opmærksom på, at rejelinjen – som er fastsat i bekendtgørelse nr. 860 af 15.9.2005 om erhvervsmæssigt fiskeri efter hesterejer ved den jyske vestkyst - på visse punkter også går øst for vadehavsøerne. Ministeriet gør endvidere opmærksom på, at der i forbindelse med omtale af nationalparkområdets friluftsliv også foregår et rekreativt fiskeri.

Skov- og Naturstyrelsen er enige i de fremførte bemærkninger til miljørapporten. Bemærkningerne giver ikke anledning til ændringer i udkast til bekendtgørelse om Nationalpark Vadehavet.

Vurdering i forhold til alternativer

Det vurderes samlet, at oprettelse af Nationalpark Vadehavet frem for 0-alternativet (ingen nationalpark) kan give en positiv virkning for de anførte miljøparametre geologi og landskab, naturværdier, kulturarv, befolkningen – sikkerhed og friluftsliv og erhverv.

Overvågning af miljøpåvirkninger

Med bekendtgørelse om Nationalpark Vadehavet fastsættes en overordnet målsætning om, at nationalparkens udvikling skal følges og evalueres.

Nationalparkens bestyrelse skal revidere nationalparkplanen hvert 6. år. Revisionen bør koordineres med Natura 2000 planlægningen, så revisionen senest finder sted to år efter, at Natura 2000 planen er vedtaget eller revideret. I forbindelse med revisionen skal bestyrelsen udarbejde en redegørelse og evaluering af de opnåede resultater i forhold til bekendtgørelsens formål og målsætninger.

Nationalparkens bestyrelse har en vigtig opgave i at følge nationalparkens udvikling og løbende tage stilling til, om de ønskede resultater opnås. Dette vil ske med udgangspunkt i data fra det nationale overvågningsprogram for vand og natur (NOVANA), Det trilaterale Overvågningsprogram, besøgstal fra turistbranchen m.m. Bestyrelsen kan derudover gennemføre supplerende undersøgelser og overvågning.